

BART VAN ZOELLEN

DUURZAAMHEID

1. Diemen worstelt met de biomassaplannen van Nuon. Waarom?

In een nieuwe biomassaketel wil Nuon 160 miljoen kilo houtpellets per jaar opstoken, vanaf 2022. Dat is Nuons recept om de stadsverwarming te verduurzamen. Voor de verwarming van 90.000 woningen in Amsterdam en Almere verstookt Nuon dan namelijk minder aardgas.

Die ketel moet in Diemen komen. Dus hoewel het gaat om de verwarming van Amsterdammers en hoewel de provincie beslist, vergadert het kleine Diemen morgenavond over een verklaring dat het geen bezwaar heeft tegen de door Nuon aangevraagde vergunning, die niet past binnen het bestemmingsplan.

Wethouder Jorrit Nuijens (GroenLinks) heeft de gemeenteraad een lange opsomming gestuurd van de nadelen van biomassa, maar hij ziet geen kans om de ketel tegen te houden. Juridisch is Diemen niet in de positie om Nuon terug te fluiten. Het zit de wethouder duidelijk niet lekker, net als het handjevol ambtenaren dat Diemen kan inzetten om het intensieve debat over biomassa te voeren.

2. Is biomassa dan niet duurzaam?

Biomassa geldt als klimaatneutraal: de CO₂ die bomen bij hun groei opnemen, komt weer vrij als ze sterven en vergaan. Als hout verbrandt gebeurt hetzelfde. De opgewekte energie kan daarom fossiele brandstoffen overbodig maken, evenals de CO₂ die daarbij vrijkomt. Vandaar dat Nuon subsidie kan aanvragen voor de warmte. Voor biomassa hoeft het geen emissierechten te betalen en voor gas wel. Diemen merkt dan ook op dat Nuons plannen 'mede vanuit economische redenen gedreven' zijn.

In een biomassacentrale komt wel CO₂ vrij, veel meer dan in een gascentrale, meer zelfs dan in een kolencentrale. 'En voordat deze CO₂ is opgenomen door nieuw gegroeide bomen zijn we decennia verder,' schrijven hoogleraren, internationale milieuorganisaties en GroenLinkslijsttrekker voor Europa Bas Eickhout in een open brief tegen de Diemense biomassacentrale.

Twee van de hoogleraren, Louise Vet en Martijn Katan, ondertekenden ook een open brief in NRC die biomassa een 'ramp voor het klimaat' noemt. Voldoende hout is alleen verkrijgbaar door massaal bossen te rooien, schreven ze. De duurzaamheidscriteria voor de subsidie noemen ze 'een papieren werkelijkheid'.

3. Wat zeggen de voorstanders van biomassa?

De voorstanders reageerden met een eigen brief. "Het idee dat hele bossen worden gekapt enkel voor de pelletproductie is faliekant niet waar," licht hoogleraar energie en grondstoffen Martin Junginger toe. Als zaaghout voor planken en andere bouwmaterialen is het bos veel meer waard. Alleen resten als takken en pulphout worden verwerkt tot houtpellets, zegt hij.

Wat hem vooral tegenstaat: tegenstanders beginnen te tellen op het moment dat de boom gekapt en verbrand wordt. Als je het zo bekijkt komt in één klap voor dertig jaar CO₂ in de lucht die daarna weer moet worden opgenomen door nieuwe, jonge bomen. "Dan begin je de rekensom met een koolstofschuld. Dan is bos laten staan altijd beter."

Zeker bij plantages is het net zo valide om te rekenen vanaf het moment van aanplanten, vindt Junginger. Productiebossen zijn tientallen jaren geleden opgezet met de bedoeling daar geld aan

te verdienen. "Die bomen hebben dus al voor 20, 40, 80 jaar CO2 opgenomen. Dat is een koolstofkrediet. Daar komt nog bij dat de tegenstanders ervan uitgaan dat bos steeds doorgroeit en onaangestast blijft. Zeker in de VS, waar eigenaren geld willen verdienen aan hun land, is het zeer onwaarschijnlijk dat bos met rust wordt gelaten. Oudere bossen zijn vatbaarder voor insecten en bosbranden. Stervende, rottende bossen zoals in Canada geven hun CO2 ook af. Of het gaat in één keer de lucht in, zoals bij de bosbranden vorig jaar in Californië."

Wel ziet hij houtstook voor verwarming alleen als tussenstap. Voor opwekking van elektriciteit komen al duurzamere en goedkopere alternatieven, zodat houtstook over een jaar of vijf wel afgelopen moet zijn. "Het mag geen excuus zijn om niet te beginnen met het beter isoleren van oude huizen, maar biomassa in combinatie met stadsverwarming is een manier om snel hele wijken te verduurzamen."

Snel overschakelen is ook de bedoeling van Nuon. Na 2034 moeten warmtebronnen in de diepe ondergrond en waterstof het stokje overnemen van de biomassaketel. "Voor de komende twintig jaar sta ik er helemaal achter," zegt Junginger. "Daarna moeten we de biomassa gebruiken op plekken waar we echt geen alternatief hebben voor fossiele brandstoffen, zoals bioplastics en de luchtvaart."

4. Waar komen de houtpellets vandaan? Is het transport duurzaam?

Nuon kan nog niet zeggen waar het de houtpellets vandaan haalt. Tegen Diemen zijn de Baltische Staten, Canada en VS genoemd. Dat de houtpellets van overzee komen, heeft hoe dan ook weinig milieugevolgen. Transport per schip maakt minimaal extra energie nodig om de gedroogde en daarom lichte korrels aan te voeren. Belangrijker argument van de tegenstanders is dat Nederland een grote greep doet uit het wereldwijd schaarse houtaanbod.

Junginger maakt zich daarover voorlopig geen zorgen: het is wel iets om in de gaten te houden, zegt hij, maar door de ingezakte papiermarkt kunnen Amerikaanse productiebossen de vraag voorsnog makkelijk aan. Nederland is zelf nou eenmaal een dichtbevolkt land met weinig houtproductie. "Je kunt je afvragen of elk land biomassa gaat importeren. Japan en Korea doen het, net als Nederland, Denemarken en Engeland." Het hout moet wel uit een duurzaam beheerd bos komen, wat ook de voorwaarde is voor de duurzame-energiesubsidie. "Als het uit Indonesië moet komen, wordt het een heel ander verhaal."

Zelfs VN-klimaatpanel IPCC noemt biomassa onmisbaar om de opwarming van de aarde te beperken. Daarbij is het van groot belang om een markt voor biomassa in te richten, zodat landeigenaren investeren in duurzaam beheerde bossen. Juist de productie van biomassa kan CO2 uit de lucht halen, door ondergrondse opslag bij energiecentrales of door met hout te bouwen. Als grondstof in de chemie is biomassa het enige alternatief voor de koolstofverbindingen die nu nog uit aardolie komen.

5. Komt de Diemense biomassacentrale er wel?

Dat moet blijken. Diemen roept grote broer Amsterdam erbij. Amsterdam heeft een betere onderhandelingspositie, ook al omdat Nuon meer wijken wil aansluiten op stadsverwarming. GroenLinks geeft als grootste partij een schot voor de boeg: "Als het aan ons ligt komt die biomassacentrale er niet, tenzij Nuon keiharde garanties geeft over de duurzaamheid van de biomassa," zegt raadslid Jasper Groen.

Diemen wil daarover een convenant sluiten met Nuon, Amsterdam, Almere en Noord-Holland. Dat GroenLinks inzet op hogere maatstaven voor de houtpellets laat zien dat Amsterdam het op zich wel voor mogelijk houdt dat biomassa een duurzame oplossing wordt. En misschien zelfs dat de stad niet zonder kan als Amsterdam al in 2040 van het aardgas af wil, zoals dit stadsbestuur nastreeft.

Dit stuk las je voor € 0,49 via Blendle. Viel het tegen? Vraag je geld terug.
Lees je graag Het Parool? Neem een abonnement